

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra De Vonner og Vanner

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 488. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167176027072/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

Hr. v. Hageman. Ja, gid jeg kunde gjøre det samme!
 Frukenen. Min Herre! foruden Deres herlige Karakter
 har De en Lighed med en vis Berjon, som meget rekommanderer Dem. — Det er min Haand, uden længere Betænkning.
 En Pige var tredive Aar har heller ikke lang Tid at betænke sig i. (aan der faaen læser hendes Haand).

David. Hurra! David er glad.

„De Souner og Banner“ blev først Gang trykt i Bort Bind af „Skuelyst af P. A. Heiberg“ 1798 og ledsagedes da af følgende

Fortale.

Efter at jeg i mine tvende foregaaende Komedier, Forbannelsingerne og Hedingsbørn, havde været saa lykkelig at more Publikum og behage, følte jeg dog alt for vel — og man havde sandelig ogsaa paa adskillige dele anseende, dels ved de Maader sørgt for at lade mig føle det —, at disse Arbejder, med alt det, at de vare fremde af en dansk Mand og paa dansk Grund, dog alligevel ikke kunde være behagelige til at lades Originater i Ordets frængeste Forhaand. I det første Stykke tilhørte den ganske Plan, næsten hele Intrigen og de fleste Karakterer Tysklands: det var altsaa kun at ønske som spanske Plouster implanteede i dansk Jord, og min Fortjeneste af dette Stykke som Forfatter kunde ikke være lykkelig større end Utegnede mandens, der, efter sin Tøne, sørgte for at opdrage fremmede Planter til at blive saa blomst, som det er muligt i en for dem ubøet Himmelstegn. I det sidste Stykke var vel hele Planen og Intrigen saa vel som næsten alle Karaktererne min uimodigelige Egenom; men Ideen til et saadant Stykke havde jeg dog hentet hos den tyske Digter Stephanie Søderne vare desuden, som de naturligvis maatte være, fremmede og opblandede med danske Sæder; de vare ikke, som Hr. Professor Lode er Sted meget rigtig udstrykker sig: Riv af vores Riv og Sæder af vores Sæder. Man kunde, her hvad Forhandlingene angaar, lige saa vel sætte Scenen i Frankrig, Tyskland eller Spanien som i Danmark, og Stykket vilde ved denne Forlægning af Scenen hverken vinde eller tabe betydeligt.

Saa forefalte jeg mig da en Gang at forsøge paa at maade danske Sæder og rene nationale Daarligheder. Mine Venner søgte at op-

muntre mig dertil, mine Venner et afskrælle mig derfra; begge Dele vare mig Bevæggrunde nok til at indføre mit Forfat, der dog ikke kom til Bogen for end 1791 om Sommeren, da jeg blev dette Stykke.

Jeg kaldte det De Souner og Banner, dels fordi jeg virkelig ikke var i Stand til at finde noget passende Navn, eller som i alle Henseender saa fuldkommen passende til Stykkets Indhold; dels ogsaa, fordi jeg med Vissheds troede, at Navnet var passende for alle Mennesker, da jeg med Grund kunde formode, at man endnu erindrede sig disse tvende Linjer:

„Ene de Souner og Banner og De'er
 holder Fortuna og Virtus i Agt.“

der findes i en af mine Bøger, som dog nok nu vilde have været glemt, dersom ikke nedkommende selv havde sørgt for efter Tøne at forevige den ved at lade mig optræde i en Række paa halvandet hundrede Nissedaler*) efter en Politiskendelse, der tilfældig med hets Forfatter ligger trykt for Samtidens og Efterverdens Vind, og saaledes givet den en Betydning, som den ikke selv kunde kvalificere sig til; en Fremgangsmaade, som — man tillode mig at sige det — var aldeles upolitisk, sjønt den vel har været juridisk rigtig; hvorom jeg saa meget mindre tør tvivle, siden Herr Rigsråds Hærens i denne Sag har optaget sig til Oberdommer og konfirmeret Politimesterens Kendelse i en Afhandling, som findes i Statistisk, Juridisk og Ritetærisk Bibliothek Bd: fjerde 1792, pag 84.

Slippe var Stykkets Titel bleven bekendt i Publikum, før end det udsendte havde trykt.

Fama, malum, quo non aliud velocius ullum,

strøg var til rede med at fortælle, at dette Stykke var den mest bidende Satire over Adelen, som man kunde forestille sig. Rygtet fandt Bifald, og forplantede sig selvfølgelig mere og mere, fordi man troede og vidste, at jeg ingen Gæster eller Tilbedere af Adelen. Det er sandt, jeg havde æroelig Adol, fordi jeg trode, at Opfinderen heraf har gjort større Utske i Verden end Opfinderen af Krudt og Løstøtte, sjønt Følgerne af disse sidste Opfindelser lade sig lettere og med mere Vissheds beregne; jeg bukker mig ikke for Adelsmanden, kun for Manden, han være saa Adol, Borger eller Bønde; men jeg ærer den Adelsmand i mit

*) Dem, der ikke have læst Politiskendelsen, holder jeg den Underretning, at det ikke var de anførte tvende Linjer, der tilvejebragte mig den omtalte Række, men disse Ord: „Ordene hænger man paa „Bitter““

Fama malum o. l. v., Rygtet, et Dube, der overgaar alle andre Sæder i Hurlighed